เกิดเสียงเรียกร้องและพลังผลักดันในระดับนานาชาติ

ก่อให้เกิดวิวัฒนาการ การปรับตัว การเปลี่ยนแปลง และการเกิดขึ้นใหม่ ของระบบ/องค์กร/สถาบัน ในมิติการบริหารจัดการ กฎหมาย และการดำเนินกิจการกิจการกระจายเสียงบริการสาธารณะและภาคประชาชนทั่วโลก

ระดับโลก

UN-Communication Rights (1948)
- The Universal Declaration of Human Rights 1948 Article#19 ปฏิญญาสากลที่ว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ มาตรา 19

UNESCO-Pluralism
- Declaration of Santiago 1994 Article#3 ปฏิญญาซานติเอโก มาตรา 3 ว่าด้วยการเคารพซึ่งกันและกันในความแตกต่างและหลากหลายในสังคม ทางวัฒนธรรม ภาษา เพศ

Communication Reformation and Evolution (Systems, Policies, Businesses, Technologies, Contemporary Consumer Behaviors) การปฏิรูประบบการสื่อสาร นโยบายการบริหารจัดการสื่อสาร การดำเนินธุรกิจสมัยใหม่ของสถาบันและองค์กรสื่อ พฤติกรรมผู้บริโภค/ผู้รับสื่อสมัยใหม่

Modern Social Issues: OHCHR, UNHR (48 Issues) 48 ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของประชาชนในสังคมร่วมสมัย

Diversity, Integration, and Complexity: มิติเชิงซ้อนของความหลากและการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ ภาษา อัตลักษณ์

Globalization โลกาภิวัตน์

ระดับนานาชาติ

Public Broadcasting Services กิจการบริการสาธารณะมีการปรับตัวเพื่อให้บริการข้อมูลข่าวสารได้เข้าถึงกลุ่มทางสังคมที่หลากหลาย คำนึงถึงความสนใจเฉพาะเจาะจงของผู้ฟังมากยิ่งขึ้น โดยนำเสนอประเด็น หัวข้อและเนื้อหาเฉพาะเจาะลึกที่เป็นการบริการข่าวสาร และสาระประโยชน์ให้กับประชาชนมากยิ่งขึ้น อาทิ

BBC-Radio มีช่องวิทยุเฉพาะกลุ่ม/ประเด็นมากขึ้นกว่า 6 ช่อง เพื่อการนำเสนอเนื้อหาสาระตรงประเด็นความสนใจของกลุ่มผู้ฟัง

Community Broadcasting Services กิจการกระจายเสียงชุมชนในหลายประเทศมีการให้คำนิยามความครอบคลุมคำว่า "ชุมชน" ทั้งในมิติทางด้านพื้นที่ (ภูมิศาสตร์) และขยายไปในกลุ่ม "ชุมชนความสนใจร่วม/ประโยชน์ร่วมด้วย" เนื่องจากสังคมปัจจุบันมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ภาษา วัฒนธรรม ความเชื่อ ศาสนา กลุ่มทางสังคมที่หลากหลาย จากเอกสารของ OFCOM ในปี ค.ศ. 2010 ประเทศสหราชอาณาจักรมีกิจการสถานีวิทยุชุมชนทั้งสิ้น 228 สถานี แบ่งเป็น สถานีวิทยุชุมชนเชิงพื้นที่ภูมิศาสตร์ 135 สถานี และวิทยุชุมชนกลุ่มความสนใจร่วม/ประโยชน์ร่วมจำนวน 93 สถานี (คิดเป็นร้อยละ 60:40)

Special Broadcasting Services/Specific Licenses: เนื่องจากบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย และความต้องการของประชาชนในกลุ่มต่างมีความซับซ้อน ในหลายประเทศได้แบ่งกิจการกระจายเสียงที่เกี่ยวข้องกับประเด็น หรือกลุ่มประชาชนออกเป็นกิจการพิเศษ โดยการกำหนดไว้เพิ่มเติมเป็นส่วนหนึ่งในระบบ/กิจการกระจายเสียงของประเทศ อาทิ ในประเทศแคนาดา และออสเตรเลีย

Agreement/Decree: มีข้อตกลงระหว่างรัฐบาลกับองค์กร/สถาบันต่างๆ หรือมีการออกกฎหมายพิเศษภายใต้รัฐธรรมนูญ เพื่อให้อนุญาตการประกอบกิจการกระจายเสียงเป็นกิจการเฉพาะ อาทิ ในประเทศ สเปน โปแลนด์ โคลัมเบีย อาร์เจนติน่า

ประเทศไทย

พ.ศ. 2540 - ปัจจุบัน (14 ปี)

จากเสียงเรียกร้องของภาคประชาชนเพื่อการมีส่วนร่วมในกิจการกระจายเสียง ก่อให้เกิดการบัญญัติไว้ใน มาตรา 40 รธน. พ.ศ. 2540 และ ในมาตรา 47 รธน. พ.ศ. 2550 ภาคประชาชนได้เริ่มดำเนินการกิจการกระจายเสียงภาคประชาชน/วิทยุชุมชน มาเป็นระยะเวลากว่า 10 ปี และจากการศึกษาพบว่ามีสถานีวิทยุที่ได้ดำเนินการในลักษณะที่มีวัตถุประสงค์หรือประเด็นที่เฉพาะเจาะจง อยู่เป็นจำนวนมากกระจายอยู่ทั่วประเทศ อาทิ สถานีวิทยุ ประเด็นศาสนา ประเด็นแรงงาน ประเด็นสิ่งแวดล้อม ประเด็นสุขภาพ ประเด็นผู้พิการ ประเด็นเด็กและเยาวชน ประเด็นกลุ่มชาติพันธุ์และชนกลุ่มน้อย ประเด็นสิทธิถือครองที่ดินของชุมชน ฯลฯ

ความเป็นไปได้ในการอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงที่มุ่งเน้นเชิงประเด็นในประเทศไทย?

ตามประกาศของคณะกรรมการ กทช. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตการประกอบกิจการบริการชุมชนชั่วคราว (25 ก.ค. 2552) ได้มีการกำหนดนิยามของ "ชุมชน" ไว้ในมิติที่กว้างกว่า "ชุมชนเชิงภูมิศาสตร์" ซึ่งความหมายดังกล่าวอาจจะเข้าข่าย "ชุมชนเชิงประเด็น" ได้ ("ความสนใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งประเด็นใดประเด็นหนึ่ง")

ใน พรบ. การประกอบกิจการฯ พ.ศ. 2551 ในส่วนของกิจการบริการสาธารณะประเภทที่ 1 ที่ได้มีการบัญญัติไว้ว่า "มีวัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมความรู้ การศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม การเกษตรและการส่งเสริมอาชีพอื่นๆ สุขภาพอนามัย กีฬา หรือการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน"

จึงนำมาซึ่งการศึกษาความเป็นไปได้ และกระบวนการวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อการตัดสินใจภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย มิติทางด้านรัฐศาสตร์ มิติทางสังคมและวัฒนธรรมของประเทศไทย

หมายเหตุ: ยังมีปัจจัยที่จะต้องนำมาพิจารณาประกอบอีกเป็นจำนวนมาก อาทิ สภาพการณ์ของกิจการกระจายเสียงในปัจจุบัน ความไม่ชัดเจนของคำว่า "วิทยุเชิงประเด็น" นัยยะทางกฎหมาย ภาวะสุญญากาศของ กสทช. ข้อกำหนดทางเทคนิค แผนแม่บทกิจการกระจายเสียง ฯลฯ

ความเป็นไปได้ แบบที่ 1

วิทยุเชิงประเด็นสามารถอยู่ในทั้ง 2 ประเภทกิจการ (โดยไม่ต้องมีการแบ่งกลุ่มย่อยเพิ่มเติม)
1) กิจการวิทยุกระจายเสียงบริการสาธารณะ
2) กิจการวิทยุกระจายเสียงภาคประชาชน (วิทยุชุมชน)

(ตามประกาศฯ 2552 และ พรบ. 2551 และขอบเขตอำนาจของ กสทช.)

ความเป็นไปได้ แบบที่ 2

วิทยุเชิงประเด็น เป็นส่วนย่อยส่วนหนึ่งของกิจการทั้ง 2 ประเภทกิจการ

1) บริการสาธารณะประเภทที่ 1
   1.1) วิทยุกระจายเสียงบริการสาธารณะทั่วไป
   1.2) วิทยุกระจายเสียงสาธารณะเชิงประเด็น
2) บริการชุมชน
   2.1) วิทยุชุมชนเชิงพื้นที่
   2.2) วิทยุชุมชนเชิงประเด็น

ความเป็นไปได้ แบบที่ 3

วิทยุเชิงประเด็นเป็นส่วนย่อยส่วนหนึ่งของกิจการบริการชุมชน

1) วิทยุชุมชนเชิงพื้นที่
2) วิทยุชุมชนเชิงประเด็น

ความเป็นไปได้ แบบที่ 4

ไม่อาจเกิดขึ้น (เป็นไปไม่ได้)
เนื่องจากปัญหาจาก สภาวะสุญญากาศของ กสทช. ขาดแผนการจัดสรรคลื่นความถี่ การเมืองแทรกซ้อน ความผันผวนทางการเมืองการปกครองและเศรษฐกิจ ผลประโยชน์ทับซ้อน ความขัดแย้งของผู้มีส่วนร่วม ปัจจัยที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ไม่เอื้ออำนวย

"ความเป็นไปได้ในการอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงที่มุ่งเน้นเชิงประเด็นภายใต้ พรบ. การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551"

รศ. กิติมา สุรสนธิ, ผศ. เจตน์ศักดิ์ แสงสิงแก้ว, ดร. สิขเรศ ศิรากานต์, คณะผู้นำเสนองานวิจัยของ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (21 มิถุนายน พ.ศ. 2554)